

Centrum Badań Dyskursów Postzależnościowych

z siedzibą na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego

oraz Uniwersytet Gdański zapraszają do wzięcia udziału w piątej konferencji

poświęconej studiom postzależnościowym, Gdańsk, 24-26 września 2014 r.:

Białe maski / szare twarze

Podmiot, ciało, performatywność w perspektywie postzależnościowej

Proponujemy, by badania nad kulturowymi sytuacjami zależności/postzależności w obszarze Europy Środkowej i Wschodniej sytuować na przecięciu dwóch istotnych obszarów badawczych: studiów somatycznych oraz performatyki. Pozwoli to problematyzować kwestie tożsamości w doświadczeniu zależności/postzależności, zarówno w aspekcie cielesnym, jak i „zwrotu ku sprawczości”, który wydobywa teatralny wymiar procesów dominacji, podporządkowania oraz złożonych strategii oporu. Mamy nadzieję, że perspektywa ta stworzy możliwość opisanie niedostatecznie dotąd eksponowanego przedmiotu badań teorii postzależnościowych w tej części kontynentu, jakim jest pewien rodzaj złego samopoczucia jej mieszkańców objawiający się różnymi symptomami psychocieleśnymi i emocjonalnymi. Jak ten długotrwały, trudny do zdefiniowania dyskomfort kształtuje/deformuje podmiotowość ludzi zamieszkujących Europę Środkową i Wschodnią, zarówno w perspektywie indywidualnej, jak i wspólnotowej?

Sądzimy, że teoria postzależnościowa mogłaby zajmować się również odnajdywaniem w tekstach kultury śladów, symptomów, zapisów i przemilczeń podszytych resentymentem cierpień, a następnie starać się zrozumieć ich przyczyny przyjmując, że są one czasem bardzo odległymi konsekwencjami ciągu katastrofalnych wydarzeń historycznych: od zaborów, poprzez II wojnę światową - ze szczególną rolą Zagłady - do zależności od Związku Radzieckiego w okresie PRL-u. Ważnym aspektem tego ciągu są problemy wewnętrzne, między innymi kastowość dawnego państwa szlacheckiego wraz z jego najważniejszym, trwale traumatyzującym przejawem - niewolnictwem pańszczyźnianych chłopów.

Chcielibyśmy zaproponować namysł nad logiką resentymentów, podejmować próby opisywania scenariuszy rozmaitych dyskomfortów i deficytów. Pragniemy uwzględnić oddolną perspektywę podmiotów uwikłanych w dynamiczną sytuację kolonizacji / dekolonizacji / autokolonizacji w jej historycznym i współczesnym wymiarze. Mamy nadzieję, że gdański projekt stworzy okazję włączenia w refleksję o postkolonializmie w Środkowej i Wschodniej Europie

instrumentarium studiów somatycznych i performatywnych, co pozwoli ponownie przemyśleć język nazywający doświadczenie zależności/postzależności.

Chcielibyśmy, żeby nasza konferencja próbowała zmierzyć się ze szczególną ambiwalencją emocjonalną, estetyczną i etyczną zjawisk zrodzonych z niewoli i zależności; fenomenów zarazem przerażających, jak i groteskowych. Mogą to być na przykład:

- psychocieleśne konstelacje małych i większych dolegliwości i cierpień. Defekty gorszych, zależnych ciał: skóra, zęby, włosy. Swędzenia, pieczenia, nudności. Za brudno, za ciasno, za duszno;
- somatyzacja przestrzeni wobec waloryzacji postkolonialnej (rozproszenie metropolii / centralizacja peryferii);
- seksualizacja/feminizacja/animalizacja Innego;
- gwałt, okaleczenie, przemoc cielesna w dyskursach kolonialnych i postzależnościowych; obrazy ciała torturowanego, udręczonego, zdeformowanego, rozczłonkowanego, mumifikowanego, uwznioślonego; zsakralizowanego w perspektywie postkolonialnej; ciało w obozie, łagrze, więzieniu.
- somatyczny wymiar traumy; trupy, widma, 'zombie', masowe groby w dyskursie postzależnościowym; ciała memorialne;
- ciało jako kategoria polityczna, jako przeciw-narracja historyczna, ciało używane w rozmaitych strategiach oporu;
- etniczne i narodowościowe fetysze somatyczne ("kaszubskie czarne podniebienie", „żydowski nos", "stopa Poleszuka"); ideał „polskości”, „aryjskości”, „słowiańskości” a ideologia „dobrego wyglądu” (relacje Holokaustowe); kategorie „piękna” i „brzydoty” na usługach dyskursu kolonialnego i postkolonialnego; rasizm a figury ciała;
- granice ciała a granice dyskursu (teoria postzależnościowa wobec napięcia człowiek/zwierzę, żywy/umarły, dorosły/dziecko, sztuczne/naturalne);
- procesualność i teatralność tożsamości postzależnościowej; ubranie, przebranie, maska, makijaż, mimika, strój regionalny jako formy kolonialnej mimikry; modelowanie i performatywność ciała wobec doświadczenia zależności/postzależności;

- widowiska władzy/widowiska zależności/widowiska oporu (demonstracja, parada, karnawał, manifestacja, narada, zebranie, protest, strajk, akt terrorystyczny, samospalenie);
- gry z „białą skórą”; *going black under the skin* (Conrad); kiedy “biała skóra swędzi”? transparenca/nieprzezroczystość „białego” w narracjach podróżniczych;
- i podobne.

Opłata konferencyjna wynosi 300 zł.

Prosimy o zgłaszanie tematów referatów wraz z krótkim streszczeniem po polsku i po angielsku (300-500 słów) oraz krótką notką biograficzną do 31 marca 2014 roku na adres: postzaleznoscgdansk@gmail.com; monikazolkos@wp.pl; k.szalewska@ug.edu.pl

Formularz zgłoszeniowy – do pobrania.

W imieniu organizatorów:

Prof. dr hab. Ewa Graczyk - Uniwersytet Gdański

Prof. dr hab. Hanna Gosk - Przewodnicząca Rady Naukowej Centrum Badań Dyskursów Postzależnościowych